

પેંચી પતિવ્રતા (યાત્રા)

ભાંગા ભરથાર.

અને ૧૨૨૧

સીમા ચાંદ બાળી.

(મીરાં ત્રીજી અને ચાંદ રતી)

૧૨૧૩૩

વિસાયતી દવાખાનામાં અને ઢાંગી ભુવા જતીઓમાં
સેંકડો રૂપીઆ ખરચી
નીરાશ થયેલી સ્ત્રીઓને મોટે આશાનું સાનેરી કીરણ

ગર્ભસુધા.

નામની દવા દૈવી અમૃત સમાન છે. કદી બાળક ન થયું હોય, એક વખત બાળક થયા પછી બાળક ન થતા હોય, અધુરા માસે ગર્ભસ્રાવ થતો હોય, મત બાળકના જન્મ થતો હોય, તો ગર્ભસુધા વાપરો.

ગર્ભસુધાનું સેવન ટુક સમય કરવાથી (નાની-મોટી તમામ) નીરાશ થએલી સ્ત્રીઓને બાળકની જગ પ્રાપ્તિ થાય છે. કીંમત ફક્ત સાત રૂપીઆ.

ગર્ભસુધા વાપરવા છતાં બાળકની પ્રાપ્તિ ન થાય તો પ્રતિજ્ઞા પુરવક પૈસા પાછા આપવામા આવશે.

ગરીબ માણસની પાસેથી ફક્ત એ રૂપીઆ ધર્માદાખાતામા લેઈ દવા આપવામા આવશે.

મળવાનું કેકાણું:-

જાદવ ફાર્મસી.

૬. સ્વામીનારાયણના મંદીર પાસે.

મું. નડીઆદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૨૧૩૩ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ પ્રપંચ પતિપૂત્રા

વિષય ૬-૧૪

૧૬.

પ્રપંચી પતિવૃત્તા-
(યાને)

ભોળો ભરથાર.

—: લેખક :—

શ્રીયુત કવિ જોધતાભાઈ ભગવાનદાસ.
(સુ-અનારા) પાસેથી સર્વ હક્ક ખરીદ કરી.
છપાવનાર.

બુકસેલર જદુલાલ નારણદાસ.

કે. સ્વામી નારાયણના મંદીર પાસે. સુ. નડીઆદ.
(સર્વ હક્ક પ્રકાશકે પોતાના સ્વાધીન રાખ્યા છે.)

આવૃત્તિ ૩   પ્રત ૩૦૦૦   સં. ૧૯૮૧

કૌંમત ચાર આના.

ઉમરેઠ સરસ્વતી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં રતીલાલ બાળકૃષ્ણ
ત્રિવેદીએ પ્રકાશકને માટે છાપી.

રામશંકર-હાલો હું બહુ છું. તારા મને કાનિ આશ- મળીને?

(૩)
રાજપુત અને તારા

પછી તે રાજપૂતે વાઘને મારી બચાવીત તારાને પોતાની બાથમા લીધી

(૪)

વાંચવા લાયક ઉત્તમ પુસ્તકો.

નારી કે નામણુ...	...	...	...	રૂ. ૦-૪-૦
ડાહ્યો કે દીવાનો	...	...	...	રૂ. ૦-૪-૦
પ્રપંચી પતિવ્રતા	...	...	...	રૂ. ૦-૪-૦
ચંદ્રચક્રોરી	...	...	...	રૂ. ૦-૮-૦
સોળ વરસની સતી (સંપૂર્ણ)	...	...	...	રૂ. ૧-૦-૦
વરધેલી વીણા (સંપૂર્ણ)...	...	...	...	રૂ. ૦-૧૨-૦
મુખાઇની શેઠાણી (સંપૂર્ણ)	...	...	...	રૂ. ૦-૮-૦
મેના શેઠાણી	...	...	...	રૂ. ૦-૮-૦
બેદી પુતળુ	...	...	...	રૂ. ૦-૬-૦
લાલનો એકો	...	...	...	રૂ. ૦-૬-૦
ચોકટનો એકો	...	...	...	રૂ. ૦-૬-૦
રંગમાં ભંગ	...	...	...	રૂ. ૦-૬-૦
લાલ દીવો	...	...	...	રૂ. ૦-૬-૦
બેદી રાજકુમાર (સચીત્ર)	...	...	...	રૂ. ૧-૮-૦
શરવીર છેલની વારતા (સચીત્ર)	...	...	...	રૂ. ૦-૧૨-૦
લગ્નગીત મણીમાળા	...	...	...	રૂ. ૦-૪-૦

એ સિવાય તમામ જાતનાં પુસ્તકો મળવાનું ફેકાલું—

બુકસેલર જહુલાલ નારણદાસ

મુ. નડીઆદ.

પ્રપંચી પતિવૃત્તા.

રામશંકર—

(ગઝલ)

અરે બહાલી અકાળે હું, તુને મુકીને જાઉં છું
તજી જાતાં જગર તલપે, અહિં છે એથ કોની તું. ૧
ગરીબી આવી છે પુરી, હવે છે એક ના આરો
જવા પરદેશમાં આજે, થયો વિચાર છે મારો, ૨
કમાણી કંઈ કરી લાવું, પછીથી ઘેર હું આવું
પછી દીનો બધા મુખે, મહાભોજે વિતાવીશું. ૩
મુને બહાલી રજા દેને, ગરીબી હાલ મારો જે
મીટાવી હું દઉં તેને, કહે વિચાર તારો જે. ૪

તારા મૂકી શું આમ જાઓ છો, નીરાધાર શું ધારીને
દશા શું થાય તો મારી, વઢો બહાલા વિચારીને. ૫
ઉછળતી વેલ ના વળગી, પડે ત્યાં પય તણા વાળા
કહો કેવી રીતે બહાલા, વધે એ વેલની શાખા. ૬
કહોને આશરે કોને, મુકીને આમ જાઓ છો

પ્રમાણીક કો પરે બહાલા, બધો વિશ્વાસ લાવો છો. ૭

રામ—અરે મુજ મીત્ર છે પ્યારો, રમણપંડ્યા તણા નામે
સુખી હું તેહને જાઉં, પુછી તું આવજો તેને ૮

તારા— સીધાવો એ પતિ પ્યારા, તમારી આ હવે દારા
પતિવૃત્તા બધા ધારા, દુખી થઈ સાચવે સારા. ૯

કર્તા-ગયો છે રામજી રોતો, વિદેશે રે કમાવાને
નથી ઇલાજ કેા જડતો, વિરહ બહ લી સમાવાને ૧૦

પૂર્વ વૃત્તાંત.

કર્તા-સરીતા સરસ્વતી તીરે, વળી છે શહેર સીધપુરે
હતો ત્યાં રામજી નામે, જનમીઓ વિપ્રના કુળે ૧૧
કુંવારી જીંદગી જાતી, અછત કન્યા તણી જેથી
મળે પૈસો નહિ પુરો, ન પરણી તે શય્યો તેથી. ૧૨
નિશા પડતી હતી જ્યારે, તહાં ઉદગાર તે કાઢે
રામ-સુનુ સમશાન સમ ઘર છે, મુને નારી વિના ભાસે ૧૩
અકારી જીંદગી વાંઢા, તણી તો જગતમાં સૌથી
લુખુ ભાસે જીવન માફ, જળેલું વન દીસે દવથી. ૧૪
થઇ મોંઘી પડી મુને, હવે તો લાલ ચીંદરડી
પલાયન પણ થઇ હાલે, તજી વિશ્વાસ ઉદરડી, ૧૫
સીઓ ના ઝાંખતી જરીએ, તજી મારો ભરોસોએ
હવે શું એમને ભાસ્યું, થતા અંતર વિચારો એ. ૧૬
રજી ને હું દજી હાથે, કરું ખાવા અરે પણ હું
ન પાણી કેા ભરી આપે, અસુરે પાણી ભરવાનું. ૧૭
સમારી સાધનો રાખ્યાં, મુશળ ને ખાણીઓ ઘંટી
છતાં ના કેા ધડુ ધીરે, કહે મુને ગયો વંઠી. ૧૮
વશું કીધા અધા સેગા, લઈને કેાઈ પરણાવે
ફરે નારી વિના હું તો, વિના લગ્નોટનો ખાવો. ૧૯

- અરે આમલ વિષે વાંઢા, તણીતો જીંદગી ભુંડી
 મળે ના જો અહિં નારી, વરૂ નારી ચીતા રૂડી. ૨૦
- કતાં—કહાડી એમ ઉઠગારો, અરે એ રામજી રડતો
 કરી સ્ત્રી સુખની યાદી, અરે એ રોજ કળકળતો. ૨૧
- યુવાની ગઈ બધી વીતી, વિચારે હાથ શું થાશે
 તજી અશા બધી તેણે, હવે શું હાથ પરણાશે. ૨૨
- પ્રભુની છે કૃતિ ભારી, મહા ગરબુ અરે ધારી
 મળ્યો જર લોભી કે એને, ગયો આપી અરે નારી. ૨૩
- હવે એ રામશંકરે, તળેલા સાફ તો કીધા
 રળેલા ભવ તણા પૈસા, લઈ કન્યા બધા દીધા. ૨૪
- હતી સૌરાષ્ટ્રની કન્યા, પુરાં એ વર્ષ પંદરની
 ઉંમર છે રામજી કેરી, કંઈ ચાળીશ અંદરની. ૨૫
- હતી એ નામની તારા, સુકોમળ અંગની બાળા
 કરે યોવન તણા ચાળા, સ્વરૂપે સુંદરી દારા. ૨૬
- ઘરેણાં પહેરવા માગે, પતિ પાસે અનુરાગે
 પતિને રોજ રંજડે, સુખો સંસારનાં માગે. ૨૭
- પતિની ગઈ જીવણી છે, ધીમા આવેશ અંતરના
 નથી પૈસો પુરો પાસે, પુરે શું કોડ અંતરના. ૨૮
- હતાં વાંઢાઈમાં સુખો, પળ્યાં પરણ્યા પછી તેતો
 હવે નારી અકાળી છે, સુખી વાંઢા રહ્યા તેતો. ૨૯
- વિચારી રામશંકરે, જવા પરદેશમાં ધાયું
 રણી લાવી પછી તારા, મનાવા આજ વિચાયું. ૩૦

હવે તારા તણી માગી, રજાએ રામશ કરે
ગયો પરદેશમાં પોતે, અતિશે મન ઉચાટે. ૩૧

તારાની તાલીમ

હવે તારા રહી અહિંમાં, અકેલી આપ આવાસે
પતિ પરદેશમાં પોતે, ગયા લાંબી ધરી આશે. ૩૨

અનેડૂ આજ થોવન તો, હતું તારા તાણું ખીલ્યું
શરદ અંદ્રના તેજે, બધુ જાણું હતું ઝીલ્યું. ૩૩

સુકોમળ અંગ તેનું તો, હવે પુલકી રહ્યું અ જે
મદન વિહરે પતિ ઝંખે, પતિના પ્રમતી કાળે. ૩૪

નથી ખાવા પીવા ગમતું, નથી શૃંગાર પણ ગમતા
નથી સુખચેન કંઈ પડતું, નથી વિચાર કંઈ સમતા ૩૫

બની એ બાવળી બાળા, કરે વિરહાનજે આળા
પ્રતિદીન ખારીએ ખેસી, કરે કામાતુરી ચળા. ૩૬

જતા રસ્તે નરો ન્યાળી, ખુજાવે આગ અંતરની
વળી નિશા પડી જ્યારે, સળગતી જોત અંતરની. ૩૭

મુંઝાતી આમ એ લલના, સમાવે શોક અંતરના
મદનના મારથી ઝૂરી, સમાવે તાપ તે તનના. ૩૮

મદન જ્વરમાં ઉનાં આંસુ હવે તારા નીગાળે છે
રટી પીયુ પીયુ પોતે, દીનો દુખેથી કાઢે છે. ૩૯

હતી તારા તણી સ્થીતિ, અરે આ વખતમાં આવી
તહાં એક નામની રેવા, થવા સહીઅર તહાં આવી. ૪૦

હતી અહિં એકલી તારા, થયો સહવાસ રેવાનો
પ્રનિદીન પ્રેમથી વર્તે, હીસે જ્યમ સ્નેહ બેનેનો. ૪૧

રેવાની ઓળખ.

હવે રેવા તણી હીસ્ટ્રો, મુણી વાચક જરા લેશો
મુણી એકાગ્ર ચીતેથી, મુને કહેવા જરા લેશો. ૪૨

હતી એ વિપ્રની જાતે, ઉમર છે હાલ બેતાળી
વળી ઉચ્ચા કુળે જન્મી, પીતાએ પ્રેમથી પાળી. ૪૩

પીતાએ બાળ લગ્નોથી, અરે તેનેજ પરણાવી
પુર ના બોલવા શીખી, છતાં હેરાતણે આવી. ૪૪

રહી પરણેત વરસા બે, પતિ સ્વર્ગે સીધાવ્યો છે
રહી એ બાળ રંડા ત્યાં, પતિ સ્વર્ગે સીધાવ્યો જ્યાં ૪૫

થઈ વીશ વર્ષની ઉંમર, પીતા માતા પળ્યાં સ્વર્ગે
હવે રહી એકલી રેવા, સ્વછંદે આજ તે વીચરે. ૪૬

પીતા માતા હતાં તોયે, વળી વંડી હતી મુળની
વ્યભિચારે વળી પાતે, તજ મર્યાદ એ કુળની. ૪૭

ગઈ ઉમર બધી એમાં, હવે વૃદ્ધા થવા આવી
હવે ઢીલાં પંડ્યાં ગાત્રો, હવે વૃદ્ધા થવા આવી. ૪૮

બધો ધધો પડી ભાગ્યો, હલાલુ તે કરી ખાતી
હલાલણુ નામથી રેવા, હવે એ છેજ ઓળખાતી. ૪૯

સહીઅરની શીખામણ.

હલાલી માટે એ રેવા, અહિં તારા કને આવી.

બળી સહીઅર હવે સાચી, હીધી તારાને ભરમાવી. ૫૦

રેવા-કહે રેવા સુણે તારા, નકારા હાલ છે તારા

પતિ પીટયો પડયો પથે, દુખી તું છે હવે દારા. ૫૧

બુવાની બચ છે તારી, પતિ વિના અકારી આ

હવે કંઈ ચાર સોષી લે, સફળ જીવ્યું કરી તું બા. ૫૨

તારા-અરે બેની કહ્યું સાચું, પતિ વિષુ દેહ આ બાળું

નહિ રસ્તો મુને સુઝે, ઝૂરીને દીન વિતાવું. ૫૩

મતિ ના પહોંચતી મારી, સખી એ કામમાં કેમે

નથી પરનર કદી સેવ્યો, દીધાં હથીઆર છોડી મેં. ૫૪

રેવા-સખી શોચીશ ના હવે, છળીલો ચાર લાવું છું

રમે તું રંગથી રોજે, સખી ના હામ હારીશ તું. ૫૫

તારા-અરે ઓ બેન પણ એમાં, વળી વાંધા નડે એવો

ગયા સોંપી પતિ મુને, હતો જે મીત્ર પોતાનો. ૫૬

રમણ પડયા તણા નામે, વસે છે શહેર સીંદ્રપુરે

ચીકીત્સા માલ્હરી રાખે, વસે છે તે છતાં દુરે. ૫૭

રેવા-હજારો છે રમણ બેઠા, બમાવી તેમને નાખું

તણ શીકર સખી મારી, તણીને સત્ય હું બાખું. ૫૮

કર્તા-હિલાસો દહ ગદ્દ રેવા, હું એ ચાર લેવાને

અહિં ઉમેદથી તારા, રહી છે વાટ બેવાને. ૫૯

બધું એ ચારને માટે, પ્રીતે સત્કાર કરવાને

કરી તૈયાર તો રાખ્યું, પ્રીતિનું પાન કરવાને. ૬૦

વીત્યાં એ દીનને રાત્રી, ગિચારો કંઈ થકે તારા

બીજે દીને સવારે ત્યાં, વળી આવી તહાં રેવા. ૬૧

- અરે લાવી હતી સાથે, વળી ત્યાં ચાર તારાનો
હતો સોની તણી બતે, વળી એ ચાર તારાનો. ૬૨
- રેવા-બતાવી ચાર તારાને, વહી રેવા વળી ત્યાં તો
સ્ત્રીકારી ચારને તું લે, હવે તો લાવથી લેટો. ૬૩
- કર્તા-કરીને ગોઠડા એવી, હવે રેવા ગઈ આલી
રહ્યાં સેની અને તારા, ગઈ રેવા હવે આલી. ૬૪

પ્રપંચ જળ પહેત્રી.

- હવે તારા તણાં ગાત્રો, ગયાં કંપી મદન મારે
રહી આડું ઉભી જોતી, ચઢી એ સુંદરી ચાળે. ૬૫
- મદન થેલો હતો સોની, પુંરી કંકર્પની મૂર્તિ
છટામાં એ છળીલો છે, લગાવી સ્નેહની સુરખી. ૬૬
- હતી તારા ઉભી આલી, જઈને ત્યાં અડ્યો તે તો
રસીલી શું રીસાયે છે, કહીને કંઠ તે વળચો. ૬૭
- તણને શર્મ એ તારા, અહો વહ્નલ તમે મારા
કહીને કંઠ વળગી તે રસીલા પ્રેમથી પ્યારા. ૬૮
- મળ્યાં આશક અને માસુક, દહાં આલોંગને લેટી
શુભરી તે નીશા પ્રેમે, રસીલા ચારને લેટી. ૬૯
- સતી રહેવા તણી આશા, પતીને તેં હીધી પ્રેમે
પ્રભુ બહલો તને દેશે, ચળે શું આજ તે નેમે. ૭૦
- પ્રકર્યોને પ્રાથર્યો રહેતો, હવે એ ચાર તારાનો
મૂકે છે દીન તે જાતો, સુવા આવાશ તારાનો. ૭૧

મિત્રની ફરજ અને કેદમાં તારા.

વિગત આ જે હતી બનતી, રમણ ના બહુતો તેતો
હવે ધીમે ધીમે આવી, રમણ કાને બધી ચાતો. ૭૨

અઢાવી ક્રોધ અંતર તે, વઢ્યો એવી અરે વાણી
ગયો મુજ મિત્ર પરદેશે, ફરે શું નામપર પાણી. ૭૩

ગયો સોંપી મુને નારી, સહન હું ના કરું તેથી
બધો એ લેદ હું પકડું બુઝાએ દાઝ આ તેથી. ૭૪

પુરી બાતમી મગાવીને, રમણ રાત્રે ગયો ત્યાં તો
હતી પોલીસ પજુ સાથે, સજીને તે ગયો ત્યાં તો ૭૫

બુણે જઈને છુપાયો છે, વળી પોલીસ છે સાથે
તહાં સોની અને તારા, મળ્યાં બે સ્નેહથી બાથે. ૭૬

રમણની આંખમાં ખટકયું. અરે આ દ્રશ્ય જોઈને
લીજણુ તે નાદથી પોતે, વધો ત્યાં બહાર આવીને. ૭૭

પીશાએ કૃત્ય આ કુડું, અમે નજરે નિહાળ્યું છે
હવે હું ના તમો છોડું, નજરથી જોઈ લાળ્યું છે. ૭૮

સુણી સિપાઈ ત્યાં આવ્યા, તહાં બાંધી હીધાં બેને
ગયા સિપાઈ ઢોરીને, પુરી હીધાં જઈ જેલે. ૭૯

રમણ નિજ ઘેર તો જઈને, હવે સતોષથી મુતો
સવારે આપશું શિક્ષા, વળી વિચાર તો લેનો. ૮૦

હવે અહિયાં થયું શું છે, ગયાં તારા અને સોની
પડી દેવા દલાલજી ને, ખરેખર છે ખબર સોની. ૮૧

રેવાનું કપટ પરાક્રમ.

- પરાક્રમ શુ કરે રેવા, વિચારો વાચકો આજે
 ઉઠી નિજ ઘેરથી રેવા, મઠ ઘર સોનીનું જ્યાં છે. ૮૨
- હતી સોની તણી નારી, જગાડી રાત્રીએ તેને
 વદી ધીમે રહી પોતે, કરી ભીના સજ્જન નયને. ૮૩
- રેવા—અરે શું બાઈ ઉઘો છો ? પતિ તમ આજ પકડાયો
 પ યો જેલે અરે હમણાં, ફસાયો પશુ હતો ડાહ્યો. ૮૪
- સોનારણુ—સુની સોની તણી નારી, સફાળી કુટતી ઉઠી
 પતિવીણુ હું મરૂં આજે, વિધાતા શું હવે રૂઠી. ૮૫
- એરે બેની મુને કાંઈ ઉપાયો જો બતાવો તો
 હઉં ધનામમાં કંઠી, ઉપાયો કંઈ બતાવો તો. ૮૬
- રેવા—સળુરી રાખ ઓ બેની, હજી ઉપાય છે હાથે
 તણ ભીતિ હવે તું તો, ધીમેથી આ ર મુજ સાથે. ૮૭
- લઈ લે નોટ તું સોની, ભરી લે થાળમાં ભાતુ
 સજી શણગાર તું સોજે, હવે એ જેલમાં બાતું. ૮૮
- હશે દરવાન બેઠો જે, અરે ત્યાં નોટ આ ફેંજે
 પછી તુંને શિખાવું જે, ધીમેથી વાત એ કહેજે. ૮૯
- કહેને ત્યાં જઈ એવું, પતિ મારો પડયો જેલે
 પતિવ્રત હું કરૂં નારી, જમુ ન હું પતિ પહેલે. ૯૦
- હવા લાવી મને માટે, જવાહો જેલમાં આજે
 જમાડી માથે આવું, જવાહો જુતતણા કાજે. ૯૧

વળી કહેજે ભૂખી હું છું, અરે સાહેબ દિવસની
 જવાહો જો દયા લાવી, કરીને રહેમ આ દીનની. ૯૨
 જવા દેશે પછી તુજને જઈ મળજે પતિ ત્હારા
 પતિ તુંજ સાથ જો નારી, કહી બોલાવજે તાર. ૯૩
 બધાં કપડાં ઉતારાવી, પહેરી તું બધાં લેજે
 તહારાં તેહને દેજે, વળી મુજ નામ દઈ કહેજે. ૯૪
 પતિ તું સાથ જઈ રહેજે, અહીં તારાને મેં કલજે
 લઈને થાળ તે આવે, વળી સાવધપણે રહેજે. ૯૫

કર્તા-શિખાવી મોકલી એવું, ગઈ સોની તણી નારી
 જમાદારે જતા રોકી, ધરી હિંમત વહી નારી. ૯૬
 શિખ બ્યા શખ્દ જો રેવા, વહી જો નોટ મૂકી જ્યાં
 જવા દીધી જમાદારે, ધીમેથી નોટ મૂકી જ્યાં ૯૭
 ગઈ નારી જહાં જેલે, ઉતારી આપીઆં કપડાં
 લીધા તારા તણાં પહેરી, પતિની સાથ બેઠી ત્યાં. ૯૮
 લઈને થાળ તે તાગ, કરી ખલી વળી પાછી
 ધુંધટ લાંબો ઘણો ખેંચી, વળી ઉતાવળે પાછી. ૯૯
 નિકળતાં ના જમદારે, પૂછયું કે ના રહ્યા રોકી
 મરીને જર તણા જોરે, રહ્યા નાચી કરી ડોકી. ૧૦૦
 ગઈ તારા મળી રેવા, અતિ આનંદમાં આવી
 ગઈ ત્યાંથી પછી સુતી, અરે જિજ દેર તે આવી. ૧૦૧
 રવિ ઉઝ્યો સવારે જ્યાં, રમણ આવ્યો કચેરીએ
 દીધી ફરીઆદ નોંધાવી, રમણ આવી કરીએ. ૧૦૨

હતો જે જેલમાં સોની વળી તારા હતી સાથે
કચેરી માંહી લાગ્યા છે, કડી ઘાલી હવે હાથે. ૧૦૩

ચોર કેટવાળ ને દંડે.

સોની-ઉભાં ત્યાં બેઠેને રાખ્યાં, જવાબો પૂછવા માંડ્યા
વઘો સોની તહાં ત્યારે, ગુન્હા કરવા અમે માંડ્યા. ૧૦૪
નથી આ રાજ્યમાં નિતિ, હવે અમથી ન રહેવાયે
વગર વાંકે જો એ દંડે, નહિ એ કેર રહેવાયે. ૧૦૫
હતો મુજનાર સહ સુનો, અરે આ વાસ મહારાએ
તહાંથી રે મુને પકડયો, ઉભા છે શત્રુ મારાએ. ૧૦૬
રહે નિજ કંઠ ને નારી, ગણાયે જો ગુનેગારી
હશે જો ન્યાય એવો તો, બધી આલમ ગુનેગારી. ૧૦૭
નથી આ રાજ્યમાં રહેવું, ઇજત જો આમ લુંટાયે
નથી આ રાજ્યમાં કહેવું, કદી જો શાહ દંડાયે. ૧૦૮

કર્તા-સુણી આ વાત કેદીની, મુંઝાય ન્યાયના કર્તા
અજાયબ જોઈને થાતાં વિચારો કંઈ કંઈ કરતા. ૧૦૯
મૂક્યાં ન્યાયાધીસે છોડી, રમણને દેઈને ઠપકો
રમણ વીલા મુખે ત્યાંથી પડી લાંઠો ગયો અઢકો. ૧૧૦
ગૃહે જઈને વિચારે છે, થયું અપમાન જે ભારે
રમણ-હવે શું હાયરે કરવું, બળ્યું આ જીવવું મારે. ૧૧૧
મુને ગઈ છેતરી નારી, દઈ તાળી સીધાવી તે
દઈ અપમાનનો બદલો, કર્યું જીવ્યું સફળતા મેં. ૧૧૨

જગતમાં કામીઓ કેમે, કદી છુટાં નથી પડતાં
 કદાપી દેવ દેવીના, ન તેને બાંધનો નડતાં ૧૧૩
 લગન લાગી અરે એવી, અહા સોની સહે તારા
 ન સોની સંજમાં છોડે, અતીશે કષ્ટમાં તારા ૧૧૪
 લખીને રામશંકરને, ખગર હું પત્રથી આપું
 અહીં ખાત્રી ખરેખર હું, ખરા જીગર થકી રાખું. ૧૧૫
 કર્તા-જણાવ્યું મિત્રનં પત્રે, અહીં જે જે બન્યું છે તે
 વળી તેમાં લખ્યું એવું, હજીએ સાચવ્યું છે મં. ૧૧૬
 કરીને જાપંતા રાખ્યા, રમણલાલે એ તારાના
 નહિ કંઈ દાવ તો કાવે, હવે સોની બિચારાનો ૧૧૭
 ઘણા મારે હવે આટા, અરે રેવા દલાલાણુ ના
 તથાપી દાવ ના આવે, વળી સોની ઘણો ડરતો. ૧૧૮

અખળા કે સખળા.

અહિ તારા તણી જાળા, ત્રિશેષે સખળની રહેતી
 નિસાસા નાખતી રાત્રી, નહિ તે કાઢને કહેતી. ૧૧૯
 તારા-વદી ઉદગાર અંતરના, હવે દે આપ સોનીને
 અરે એા ખાચલા સોની, ગયો શું આજ છોડીને. ૧૨૦
 પ્રથમથી ના વિચાર્યું મે, કરી સોની તણી ચારી
 ભલે ચોરી કરી જાણે, નહિ પણ તેહની બરી. ૧૨૧
 કદાપિ મર્દ ને કેા હો, નહિ કેાને ગણે તે તો
 દિવાલા છો રહી આડી, ખરેખર વજની તેતો. ૧૨૨

બલે તે ખાઈ આગરની, નીરેથી ધુધવી રહેતી
 તથાપી સ્નેહની રીતી, ન ઢાંકી તો છતાં રહેતી. ૧૨૩
 દલાલણને કહ્યું જઈને, જુઠી સોની તણી ચારી
 છબીલો લાવડે સ્નેહી જીવાની જાય છે મારી. ૧૨૪
 રેવા-દલાલણ તો વહી ત્યારે, શ્રીકર તું છોડજે બહેની
 છબીલો ચર હું લવું, મળી છે ભાળ તો તેની. ૧૨૫
 અહિં અધ ગાંડના છેટે, શીવાલય એક છે ભારે
 વળી એ ઘાર જ ગલ છે, જવું ત્યાં તો પડે તારે. ૧૨૬
 તુંને ત્યાં ગાર તો મળશે, હંમેશાં જાય જો બેની
 ખરો રજપુત છે એતે, દીશે જોડી ખરી બેથી ૧૨૭
 લઈ ઘોડી તહાં આવે, તુંને તે અતરે ભાવે
 લઈ પુંજ તણી વીધી, જજો શીવાલયે હાવે. ૧૨૮
 અનેરી મોજ ત્યાં માણે, દુઃખી જવ સ્વર્ગને બાણે
 ન કો ત્યાં માનવી આવે, વિના એ રાજવી રાણે. ૧૨૯
 છતાં શ્રીકર થતી મુજને, જશે શુ એકલી તું ત્યાં
 વિકટ જંગલ તણે રસ્તો, વડે ને વાઘ પણ છે બ્યાં, ૧૩૦
 કહે તુ જઈશ ત્યાં બેની, ખરેખર હામ ભીડીને
 * ખરેખર સુખ ત્યાં મળશે, જશે જો જાત પીડીને ૧૩૧
 તારા-વહી તારા તહાં વાણી શ્રીકર મુને નથી એની
 અધાં નંદન વનો જેવાં, નિહાળું જંગલો બેની. ૧૩૨
 વડે ને વાઘ પણ મારે, ખરેખર શ્વાન જેવા છે
 ગણું હું ચાર મારાને, અરે મુજ ઈષ્ટ દેવા છે, ૧૩૩

- કરૂં કળેા સહન સરવે, મરૂં હું ચાર ને માટે
 ધરૂં હું ધ્યાન પ્રેમીનું, કરૂં હું સ્નેહને માટે. ૧૩૪
- કર્તા-પ્રણી દેવા ઘઈ રાજી, વચન તારા તણાં એવાં
 વિચારી ઘેર ગઇ દેવા, ઘડીને ઘાટ એ એવાં. ૧૩૫
- ખીજે દીને સવારે તો, ઉઠીને તારા હવે હરખે
 ઉમંગે ચરને મળવા, જીગર તેનું ઘણું તલશે. ૧૩૬
- સમારી સાધનો કીધાં, બધાં તૈયાર લેવાને
 સભ્યા શણગાર તો સોજે, પ્રણયની બાર લેવાને. ૧૩૭
- કરી તયાર ચાળીને, ભરી પુંગ તણી વિધિ
 વળી હથીયારમાં તેણે, કટારી સાથમાં લીધી. ૧૩૮
- હવે દશ વાગતાં તારા, ગૃહેથી નીકળી પાતે
 મહી પાડોશીને ચાલી, ફળરો લોકનં જોતી. ૧૩૯
- તારા-કહ્યું પાડોશીને એવું, પતી પરદેશમાં વિચર્યા
 ખબર ના આવતી કઇએ, છતાં પત્રો ઘણા પ્રેર્યા. ૧૪૦
- હશે જીવતા પતિ મારા, પડ્યો અંદેશ અંતરમાં
 કરૂં હું વૃત્ત હવે રોજે, જઇ મહાદેવ મંદીરમાં. ૧૪૧
- સતિને છે પતિ પ્યારો, પ્રમથી કંઈક તો ખોટો
 પતિ વિના સતીનો તો, બધો સંસાર છે ખોટો. ૧૪૨
- વિચારી અંતરે એવું, જવું મહાદેવ મંદીરે
 ખબર તું રાખજે ઘરની, જઈ હું સસ્વતી તીરે. ૧૪૩
- શીવાલયમાં ચારનો મેળાપ.**
- કર્તા-કહીને એટલું ચાલી, લીધા રસતા તહાં ચાલી

- ધરી મરદાઇ તે નારી, છકીને છાકમાં ચાલી. ૧૪૪
 બધું જંગલ વટાવીને, હવે શીવાલયે આવી
 નજર નાંખી દુરેથી તો, ગયો છે ચાર તો આવી. ૧૪૫
 બધી નીશાનીઓ રેવા, તણી તો ચારને મળતી
 તપાસી તે બધી લીધી, દીધી ધાળી જઇ વળતી. ૧૪૬
 લઇ એ ચાર રામાના, કરી શીવલીંગની પુજા
 ચાર-પછી તે ચાર ત્યાં બોલ્યો, રસીલી આવ ના મુંબ. ૧૪૭
 મહીને કંઠ તે વળગ્યો, મધુરી મેનકા મારી
 અતિ દુઘ્ધા અને દુઃખો, ભુલાવે આ છબી તારી. ૧૪૮
 રસીલી આવજો રાજે, અહીં આનંદથી રમશું
 મધુરાં લાવજો બે જન, અહીં આનંદથી રમશું. ૧૪૯
 અહીં ના ખીક કોની છે, વડ કે વાઘ વનચરની
 અહીં તો આણુ મારી તો, નજર ના કોપડેનરની. ૧૫૦
 ક-૧-કરી નાનંદની ગોષ્ઠી, રમ્યો રતી રંગમાં સહેજે
 પછી વિદાય માગીને, વળી તારા કહીને તે. ૧૫૧

આફતમાં તારા

- હવે એક દીનના યોગે, ગૃહેથી નીકલી તારા
 લા ચારને મળવા, શણ શણગાર તો સારા. ૧૫૨
 વિકટ જંગલમાં જઇ પહોંચી, નહિ ત્યાં કાઈનો વાસો
 હતાં કોતર અને ઝાડી, જહાં છે વાઘનો વાસો. ૧૫૩
 થયું તું ચારને મળવા, ઘણું મોડું અરે તેથી
 અતીશે વેગથી જાતી, હતી તારાએ ગભરાતી. ૧૫૪

તહાં એક ત્રાડ મારીને, ગુફાથી કેશરી નીકળ્યો
 દબાવા ચોટમાં તારા, ગુફાથી કેશરી નીકળ્યો, ૧૫૫
 નિહાળી કેશરી તારા, ભુલે છે જ્ઞાન હૈયાનું
 થઈ શાખવત્ તહાં ઉભી, ધરીને ધ્વાન મૈયાનું. ૧૫૬
 ન રહી શાન કે શુદ્ધી, વળી પુદ્ધી બની પુઠી
 મીઝાયાં નેત્ર તો ડરથી, થઈ ગઈ દેહ તો જુઠી. ૧૫૭
 તરાપે કેશરી જ્યાં તો, લગી ગોળી કપાળે છે
 સીધાચો કેશરી સ્વર્ગે, ન તારા તેહ ખાળે છે. ૧૫૮
 અવાજે ઉઘાડ્યાં નયનો, મરેલો કેશરી દીઠો
 અચાનક આમ ઉગારી, મધુરો કોણુ એ મીઠો. ૧૫૯
 નજર ચોપાસ ફેંકીને, નીહાળે નાર નખરાળી
 તહાં તો દૂરથી આવે, ખુશી થઈ ચારને જાળી. ૧૬૦
 નિકટ જ્યાં ચાર તે આવ્યો, કહી વલ્લભ પડી ભેટી
 યુગલ ભુજ પાશમાં પેસી, ઘણી વારે રહી ભેટી. ૧૬૧
 થયું કૌતક તહાં મોટું, વિચારો વાંચકો મારા
 રમણના પત્રથી પોતે, હતા તે રામજી આવ્યા. ૧૬૨
 વિદેશેથી અરે આવી, ગયા નીજ મિત્રને ગૃહે
 રમણને રામજી પોત, ગયા છુપા રહી ગૃહે. ૧૬૩
 ગૃહે તારા નહિ દીઠી, લખું પાડોશીને પુછી
 શીવાલયને લીધા રસ્તો, લખું પાડોશીને પુછી. ૧૬૪
 હતી ભુજપાશમાં તારા, અરે જ્યાં ચાર પોતાને
 રમણને રામજી ત્યાં તો, તહાં આવ્યા છે જોવાને ૧૬૫

રમણ-રમણ હરખી વચો ત્યાંતો, જુઓ આ રામશંકર તું
 નિહાળો નેત્રથી પોતે, કરોતો નાકરોનો શું ૧૬૬
 હવે હું જાઉં છું ચાલી, તમેને આજ બતલાવી
 મુને જોશે કદી તારા, રહે તે રીશ તે લાવી. ૧૬૭
 રામ-છતો થઈ બૂમ મારી છે, અરે તારા અરે તારા
 હજારો ધીક છે તુજને, કરેશું કૃત આ કાળાં ૧૬૮
 કર્તા-પતિના સુરને પરખી, ભણાવી ચારને દીધો
 પતિ પાસે જહાં આવે, પલાયણ ત્યાં કરી દીધો. ૧૬૯
 કરીને કોઈ અંતરથી, અરે એ રામજી આવ્યો
 વિવિધ વાણી તણા બાણો, ખરેખર કોપ વરસાવ્યો ૧૭૦

તારાની બીજી પ્રપંચ બળ

તારા-વહી ત્યાં હામ ધારીને, અરે તારા વિચારીને
 પતિ શું આ વહો વાણી, મુને શું દુષ્ટ ધારીને. ૧૭૧
 ન મેં જોડું કર્યું ખ્યારા, વિચારી અંતમાં જોશે
 પતિવૃત્તા પુરી હુતો, બધો અદેશ તો જોશે. ૧૭૨
 રામ-વદ્યો ત્યાં રામજી રોશે, નિહાળ્યું મેં નજરથી જે
 કરી ચતુરાઈનાં ચેનાં, કરે જોડું ખરેખર તે. ૧૭૩
 કહેજે હોય જે કહેવું, હવે છેલ્લી ઘડી સમજ
 કહું હું ઘાટ તારો તો, બધું એ સત્ય આ સમજ. ૧૭૪
 તારા-વહી તારા મીઠી વાણી, સુણો આ નાથ મારાતો
 વિરહમાં આવતા સેજે, વિચારો એ તમારા તો. ૧૭૫

નહિ મદેશ વહાલાનો, પતીનો પત્ર પણ કાઢી
 સતી શું સોખશે એવું, નહિ બનશે પતિ કોઢી. ૧૭૬
 હતું એવું બન્યું માફ, જીવન હું કેમતો ગાળું
 નિરાશા અંતરે આવી, થશે શોભાએ શું કાળું. ૧૭૭
 વિચારી એ બધું વહાલા, અનુગૃહ શ્રાપનો લેવા
 અહીં જંગલ વીશે આવી, જગવ્યા શંભુતો દેવા. ૧૭૮
 કરી પુજા ઘણા દીનો. કરી કાયર દીધા શંભુ
 ડરાવી કેસરી રૂપે, કસોટી કાઢવા શંભુ. ૧૭૯
 અરે આ કેશરી બીકે, મુકાવી ઓ ગયો નર કે
 ભલું કરશે પ્રભુ તેનું, કયો ઉપકાર મુજપર તો. ૧૮૦
 હવે તો નાથ મારાઓ, મુને મારો તમે હાથે
 હતિ તમ દર્શનની ઇચ્છા, પુરાવી તે હવે માટે. ૧૮૧
 કર્તા-અરે આ વેણ તારાનાં, શુભીને રામશંકર તો
 થયો છે હીમસો ઠંડો, બુજાવી દહાય અંતરતો. ૧૮૨
 ગણી તારા સતી સાચી, ગૃહે તે સાચવી લાવ્યો
 ગણે દેવી સમી નારી, રમણ ના પણ હવે કાવ્યો. ૧૮૩
 અહીં તારા કરી આળા, પતિને રીઝવે રીતે
 પતિવ્રત દાખવે પુરૂં, સતિ થઈ રહે રૂઢી રીતે. ૧૮૪
 સતીનો ડોળ ઉપરથી, બધુંએ પોલ અંદરથી
 પતી વહાલા કહી ભેટે, છતાં નહિ ભાવ અંતરથી. ૧૮૫
 હશે જે કાગ રૂપાળો, ભલે સીર ભોજનો પીરસો
 છતાં વિદ્યા નહિ ત્યાગે, ગણીને માલ એ સરસો. ૧૮૬

સુકોમલ વસ્ત્ર જઈ આપો, અહીં મરકટ કરે કોઈ
કરીદે ચીથરાં ફાડી, ગણી ના કિંમતે કાંઈ ૧૮૭
હનું તારા તણું એવું, પતિ પ્યારે તણને તે
અવર નર ઇચ્છતી પોતે, ગણીને એજ વક્ષભ તે. ૧૮૮

તારાની ત્રીજી પ્રપંચ જાળ.

ગૃહે આવી હવે તેણે, મળી રેવા દલાલણને
ખીજે ત્યાં ચાર શોધ્યો છે, જતી તારાતહાં પણ તે. ૧૮૯
સુવાડી રામશંકરને, જતી તારા નીશાએ ત્યાં
હતી અર્ધી નીશા ત્યારે, જતી એ ચાર તેનો જ્યાં. ૧૯૦
અનુક્રમ આમ ચાલે છે, તહાં ના કોઈનું ચાલે
ધણીએ છે ધણી રાજ, તહાં શું કાજનું ચાલે. ૧૯૧
રમણલાલે બધું બધયું, કરેશું તે બિચારે ત્યાં
હવે વિશ્વાસ તારાનો, કહે છે રામશંકર જ્યાં ૧૯૨
રમણ-ખમાયું ના રમણલાલે, કહ્યું તવ રામશંકરને
વીરા વિશ્વાસ શું કરતો, પરીક્ષા કાંઈ તું કરને. ૧૯૩
જતી તારા નિશાએ તો, રસીલા ચાર આવાશે
તુને નીંદ્રા મહી મૂકી, જતી જારી તણી આશે. ૧૯૪
સુણી વાણી રમણની આ, અદ્યે છે ક્રોધ અંતરમાં
વધો ત્યાં રામશંકર તો, રમણ વિચાર અંતરમાં ૧૯૫
રામ-નહિ તારા કદી એવી, સતી સાક્ષાત છે સાચી
દીસે સ્ત્રીની પરીક્ષામાં, મતી તારી હજી કાચી. ૧૯૬

મને માની પ્રભુ પોતે, કરે સેવા સુચી ભાવે
વિચારે તેહના ખોટા, મુને સ્વપ્ને નહિ આવે. ૧૯૭

રમણ-રમણ આ સાંભળી વાણી, કહે છે રામશંકરને
સતી તારા ભલે જાણે, પરીક્ષા જા જઈ કર ને. ૧૯૮

સમી સાંજે સુતી વખતે, ઉઘ્યાનો ડાળ તું કરજે
છતાં એ કાળજી રાખી, બધું એ ધ્યાનમાં ધરજે. ૧૯૯

પછી તારા જહીં નીકળે, પહેલો તુંજ નીકળજે
જતી તારા જહાં રોજે, તહાં પાછળ ધીમે જાજે ૨૦૦

ઉઘાડે દ્વાર જે ધરનું, તહાં પહેલો જાજે પેસી
પલંગ ત્યાં પાથર્યો રહેતો, નીચે તેની જાજે પેસી. ૨૦૧

પછી શું થાય છે ત્યાંતો નિહુળી આંખથી લેજે
છતાં જો હોય ખોટું તો, મને ઠપકો પછી દેજે. ૨૦૨

કર્તા-સુણી એ રામશંકર તો, ગયો છે ઘેર તો ત્યાંથી
જમી પરવારીને પોતે, સુતો નીસા પડી જ્યાંથી. ૨૦૩

ઉઘ્યાનો ડાળ કીધો છે, સતીનો પાર લેવાને
છતાં ના જાગતો બોલે, સતીનો પ્રેમ જોવાને. ૨૦૪

ગઈ અર્ધી નીસા જ્યારે, પતિ ઉંઘ્યો હવે જાણી
કહી પતી એ પતી મારા, બોલાવ્યો સાહેને જાણી. ૨૦૫

છતાં એ રામશંકર તો, મુખેથી ના વદો વાણી
પતિ ઉંઘ્યો હવે પુરો, ગૃહેથી નીકળી જાણી. ૨૦૬

દીવો ખુઝાવી નાખ્યો ને, નીકળવા જાય જ્યાં તારા
ઉઠીને રામશંકરે, ગણ્યા પહેલાંજ અગીયારા. ૨૦૭

ગૃહેથી નીકળી તારા, પછીથી દ્વારને વાસ્યું
 દધને ખૂદારથી સાંકળ, ઉપર તાણુ વળી વાસ્યું. ૨૦૮
 પછી નિર્ભય થઈ પોતે, સનમ સેવા મહીં ચાલી
 ગઈ તે ચારને પાવા, ભરીને પ્રેમની ખ્યાલી. ૨૦૯
 પહોંચી ચારને દ્વારે, નિશાની ગુપ્ત આપી જ્યાં
 ધીમેથી દ્વાર તે ઉઘાડ્યું, પ્રવેશ્યો રામશંકર ત્યાં. ૨૧૦
 પલંગ છે પાથર્યો તેની, ગયો સંતાઈ તે નીચે
 પછી તારા તહાં આવી, મદન મર્દન તણી મીસે. ૨૧૧
 કર્યો પ્રકાશ દિવાનો, મદનનો ખૂદાર લેવાને
 પલંગે ચાર સુતા છે, ગઈ ત્યાં ભેટ લેવાને, ૨૧૨
 પલંગની જાય જ્યાં પાસે, છુપેલા રામશંકરને
 ચરણ તારા તણો અડક્યો, પડ્યો છે વહેમ તારાને. ૨૧૩
 ગઈ ચેતી તહાં તારા, વિચારી ત્યાં ઉભી પોતે
 ઇસારો ચારને કીધો, પછી વાણી વદી પોતે. ૨૧૪

તારાનું પ્રપંચી સ્વપ્ન.

તારા-તમારે ઘેર આવી છું. અકેલી આજ નિશાએ
 કર્યું મેં કામ જોખમનું, બધું એ નાથ આશાએ. ૨૧૫
 નથી તમ ઘેર હું આવી, કરી વિચાર વ્યભિચારે
 પતિ મારા જીવન આશે, કર્યું આ કૃત્ય અત્યારે ૨૧૬
 ગઈ કાલે નિશાએ તો, મુને એક સ્વપ્નતો આવ્યું
 ભયંકર નાદ સુણાવી, અરે મુજ કાળજી બાળ્યું. ૨૧૭

મહાદેવી વધાં આવી, પતિ લક્ષ્મિ સતી તારી
 ખરી છે શ્રેષ્ઠ સૌથીએ, કહુ વિચાર જે નારી. ૨૧૮
 સતિ પચાળીના સતમાં, બધા એ પાંડવો પોતે
 બળીને ભરમ ધાતાંત', ઉગાર્યો ભીમસેને એ. ૨૧૯
 અરે એવી રીતે તારા, અને તારો પતિ બળશે
 હજુ પણ એજ ઉગરશે, વળી ઉપાય કંઈ કરશે. ૨૨૦
 પૂછી મેં દેવીને જોયું, કંઈ ઉપાય જો આપો
 પતિ મારો જીવે પોતે, બળે મારાં બધાં પાપો. ૨૨૧
 વધાં દેવી પછી વાણી, પુછે શું તું ફરી જાણી
 અવર નરના જજે ઘરમાં થશે શું સત્ય ધુળધાણી. ૨૨૨
 શીયળ ના ભંગ તું કરતી, વળી આદેશ એ આપ્યો
 અરે મેં એજ કારણથી, તમોને શ્રમ વળી આપ્યો. ૨૨૩
 પતિ મારા હવે જીવશે, કહ્યું દેવી તણું કીધું
 અવર નરના ગૃહે આવી, કરમ જોખમ ભર્યું કીધું. ૨૨૪
 હવે હું જાઉં છું મારા, ગૃહે દેવી વચન પાળી
 તમે ઘેર આજ આવેથો, ટકી આશા હવે મારી. ૨૨૫
 કહીને એટલું જ્યાં તો, વળે તારા અરે ત્યાં તો
 ચરણમાં રામશંકર તો, પડ્યો છે ઢોલતો ત્યાં તો. ૨૨૬
 રામ૦-નયન ભીનાં કરી રડતાં, વઘો ત્યાં રામશંકર તો
 અથે સાક્ષાત આ દેવી, ઉતારી આજ અંતર તો. ૨૨૭
 સતી તારામતી જેવી, તુને તારા હવે જાણી
 ચઢી તું દ્રૌપદી જે છે, સીતા જ્યમ રામની રાણી. ૨૨૮

પૂરો હું મૂર્ખ પામર છું, હજી ના ઓળખી તુને
 ગુનો મુજ માફ તું કરજે, રખેને શ્રાપ દે મુને. ૨૨૯
 તજીને જાતની પરવા, તજીને ધર્મની પરવા
 બધુંએ જીવ મુજ માટે, થઈ તૈયાર તું મરવા. ૨૩૦
 પરિક્ષા આજ લીધી મે. ન રોશે તું કદી થાતી
 ચઢાવ્યો હું ચઢ્યો આજે, ભરાઈ બીકથી છાતી. ૨૩૧
 તારા-વદી તારા તહાં વાણી, અહો ઓ નાથ મારા તો
 મને ચીંતા ન તેની છે, થશે શા હાલ મારા તો. ૨૩૨
 તમારી દેહને આજે, પડ્યું છે દુઃખ જે કાજે
 મને એ દોષ તો લાગે, કડ્ડે હું તેહને કાજે. ૨૩૩
 કર્તા-કહીએ કંથને લઈને, અરે નિજ ઘેર તો આવી
 રહ્યાં પતિ પતિ સંપી, રમણ ના ત્યાં શક્યો ફાવી. ૨૩૪
 હવે તારા વિચારે છે, પતિને વહેમ છે ભાસ્યો
 તજગરા માહરા લે છે, કરી વિચાર તે ખાસ્યો. ૨૩૫
 હુંથી ના આમ રહેવાશે, દુખો આ કેમ સહેવાશે
 બધુ ખાધું પીધું બાળી, મરું હું ચારની આશે. ૨૩૬
 ગઈ તે પાસ રેવાની, કહી આ દુખની કહાણી
 નીસાસા નાખતી બોલી, નયનમાં નીર તો આણી. ૨૩૭
 રેવા-સુણી રેવા વદી વાણી, હજીએ હામ શું હારે
 તુંને ભેડી કઈ ચારી, બધી ચીંતા પડી મારે. ૨૩૮
 અહિંથી ઘેર તું જઈને, થજે ધીમે ધીમે માંદી
 પતિ પૂછે કહેજે તું, થઈ છે વા તણી ચાંદી. ૨૩૯

પતિ તું મોકલી મુજને, વળી બોલાજે વહેલી
પછીથી ચાર તારાને, મીલાવી દઈ શકું વહેલી. ૨૪૦

તારાની પ્રપંચ જળ ચોથી.

- કર્તા-સુણીને એટલું ચાલી, અરે તારા ગૃહે આવી
કરીને તાવનું ખૂંટાનું, સુંવાળી સેજ ખીછાવી. ૨૪૧
- રામ-થયા હીત એકને બે તો, પૂછે છે રામશંકર તો
સલુણી શું થયું તુજને, થયો શો દોષ અંદર તો. ૨૪૨
- તારા-વહી તારા સુણી વાણી, સલુણા શું વિચારે છે
થઈ ગરમી તણી ચાંદી, હવે તો શું વિચારે છે. ૨૪૩
- બોલાવી લાવજો રેવા, હવા કંઈ તે બતાવે તો
સખી જીવજન એ મારી, બોલાવો એજ આવે તો. ૨૪૪
- કર્તા-વિચાર્યું રામશંકરે, મરી નારી જશે મારી
ગયો બોલવવા રેવા, અનેરા હીતને ધારી. ૨૪૫
- હવે રેવા અહિં આવી, ગઈ તારા કને જ્યાં તો
મજ્યાં નયનો હસ્યાં બન્ને, કરી ગોઠી છુપી ત્યાં તો. ૨૪૬
- રેવા-બોલાવી રામશંકરને, પછી વાણી વહી રેવા
જરૂર પડશે હવે આજે, અનુભવી વેદકા એવા. ૨૪૭
- તમો અહિં સાચવી બેસો, જઈ હું વેદ લાવું છું
પ્રીકરના ના હવે કરસો, જઈ હું બટ આવું છું. ૨૪૮
- કહીને તો ગઈ રેવા, સરસ કેા વૈદને લેવા
અહિંયાં રામશંકર તો, કરે તારા તણી સેવા. ૨૪૯

- હવે રૈવા ગઈ આવી, અનુભવી વૈદ્ય કો લાવી
જઈ ઘર વિષે વહેલી, દીધી તારાને બતલાવી. ૨૫૦
- વૈદ્ય-કરી નાઠી પરિક્ષાને, પછીથી વૈદ્ય તો બોલ્યા
અહોહો રામશંકર એક તમારાં ભાગ્ય તો બોલ્યાં. ૨૫૧
- ઘણો છે કેસ ગંભીર તો, ગયો છે હાથથી તે તો
હજીએ કંઈક સાડ છે, મુને બોલાવ્યો છે તો. ૨૫૨
- હવે શીકર નહિ કરશે, સુધારૂં કેશ આ સ્થેને
તમારા ભાગ્યના થેગે, અહિં હું આવ્યો આજે. ૨૫૩
- કરૂં સુચના પહેલી હું, દવા ચાલુ કરૂં ત્યારે
પલંગની પાછળે બાંધા, વળી પડદો તમે જ્યારે. ૨૫૪
- વળી હું એટલું કહુ છું. પથારી પાસના લાવો
વધે તમદર્શનને તે તો, ભુંડો છે દર્દના દાવો. ૨૫૫
- પડે પચાચો ના કોદી, તમારો એજ તારાને
મટે આ દર્દ ત્યાં સુધી, ભુલી જાણેજ તારાને. ૨૫૬
- કર્તા-કહી 'હા' રામશંકર તો ગયો તે જહાર નીકળીને
ઉઠી બેઠી થઈ તારા, ખુશી થઈ ચાર ભાળીને. ૨૫૭
- ભાગ્યાં બન્ને અતિ સ્નેહે, હવે એ વૈદ્યને તારા
ભણે છે રામશંકરના, બધા વિચાર તો સારા. ૨૫૮
- રમી રંગે ગયો તારા, તણો તો ચાર વૈદ્યજ જે
કહીને તે ગયો એવું, હવે તો આવશું સાંજે. ૨૫૯
- ન જીવે રામશંકર તો, હવે તારાની સ્હામું તો
વળી એ રાખતો બાંધા, કદી તારાને પામું તો. ૨૬૦

- દવામાં મીઠ શરખતો, હુમેશાં એ પીતી તારા
 શીશો સોજી તણો ઉપર, હુમેશાં ખાય છે તારા ૨૬૧
 હવે તો ચાલતી ગાડી, અહાહા ? આમ તારાની
 અરે પણ રામશંકરની, દશા બુરી બીચારાની. ૨૬૨
 ગયો એક દીન તે તો છે રમણને ઘેર તો સાંજે
 કરી વાતો બધી ઘરની, સુણી તે તો રમણલાલે. ૨૬૩
 રમણ-કરી કોધે થયો રાતો, રમણ આ વાત બાણીને
 કહે છે મીત્ર મારાઓ, પડે શું કુપ બાણીને. ૨૬૪
 સતી તું ધારતો સ્ત્રીને, પુરી વઠેલ પણ એ છે
 જરૂરે બાણીને તું તો, અરે સાજી ખરેખર છે. ૨૬૫
 નથી આધી અને વ્યાધિ, ઉપાધી એક તારી છે
 અધુરામાં પુરી માનો, ખરેખર મેખ મારી છે. ૨૬૬
 કહ્યો જે વૈદ્ય છે સાચો, ખરો એ ચાર તારાનો
 દવા બહાને કરે જારી, ન કર વિશ્વાસ દારાનો. ૨૬૭
 રામ-સુણી આ રામશંકર તો, થયો કોધે અતિ રાતો
 વિચારી બોલતું ભાઈ, તણ બોટી બધી વાતો. ૨૬૮
 વિચારી બોલજે હાવે, જવા હઉં મીત્ર છું તેથી
 નીકર વકરાર તો થાશે, તુને એ ટેવ છે તેથી. ૨૬૯
 રમણ-રમણલાલે કહ્યું મારે નથી લેવા અને દેવા
 ભલે ને ભાવથી ભાઈ કરોને તેમની સેવા ૨૭૦
 કર્તા-સુણી આ રામશંકર તો, રીસાઈ ઘેર તો આવ્યા
 સુતાં એકાંતમાં તેને વિચારો કંઈ થઈ આવ્યા. ૨૭૧

રામ૦—ખડું કહેવું રમણનું તો, હશે શું એ રીતે બનતું
પરિક્ષા હું કરું તેની, હશે શું એ રીતે બનતું. ૨૭૨

તારાની તાવાણી.

કર્તા—વિચારી એ રીતે સુતો, સવારે ઉઠતા પહેલાં
બધું એ કામ આટોપ્યું, થયો તૈયાર તે વહેલો ૨૭૩
પલંગે છે સુતી તારા, બધું નીરખાય એ રીતે
છુપાઈ તે ગયો ત્યાંતા, બધું જોઈ રહ્યો ચીત્તે. ૨૭૪
તહાં તો વૈદ્ય આવ્યો છે, તપાસી દેહ તારાની
પછીથી મીષ્ટ સરખતે, કરી શરૂઆત ધારાની. ૨૭૫
શરાબોની ભરી પ્યાલી, કરી પીને અરે ખાલી
થયાં ગુલતાન તો તેમાં, પરસ્પર પાઈને પ્યાલી. ૨૭૬
પછી રંગે રમે ન્યારે, થયો ત્યાં રામશંકર તો
છતો થાતાં વઘો વાણી, કરીને ક્રોધ અંતરતો. ૨૭૭

રામ૦—હવે ના જીવતાં મૂકું, કરો આ કૃત્ય શાં કાળાં
નજરથી આ નિહાળીને હવે ચક્ષુ ખુલ્યાં મારા. ૨૭૮
કર્તા—નિહાળી દૃષ્ય આ તારા, ભળવ્યો વેશ તો પુરો
પછી શબવત્ મીચી નેત્રો, ભળવ્યો વેશ તો પુરો ૨૭૯
વૈદ્ય—પછીથી વૈદ્ય તો બોલ્યા, અર્ચીતા આમ અકળાવો
તમોને જોઈને તારા, અચેતન જો થઈ આવો ? ૨૮૦
હતું ન્યાં દર્દ ભારે ત્યાં, હતો કરતો ચીકીત્સા હું
તમોને વહેમ શું આવ્યો, હું તો છું તાત તારાનો. ૨૮૧

સતી તમ સુંદરી એ છે, પતિ તમ લાગ્યશાળી છે
 મહકતી કુલવાડીના, તમે લોગીજ માળી છે. ૨૮૨
 તમેને વહેમ બે આવે, હવે અહિંઆ નહિ આવું
 તમારે સુજતું કરજે, નથી ઔષધ હવે પાવું. ૨૮૩
 કર્તા-કહીને વેદ તો આડ્યા, અતિશે કંપતી કાયે
 અતિ વાચાળ વાણીએ, હજુએ જીવતા બચે. ૨૮૪
 ગયા છે વેદ બાણીને, હવે તારા જરા બગી
 ઉઘાડી નેત્રને નીરખે, પતિ ઉભો છે હિણુ ભાગી. ૨૮૫
 પતિ મારા કહી વળગી, પતિના કંઠમાં બેરે
 વળી આંસુ ઉનાં લાવી, રડી ઉભી રહી કેરે. ૨૮૬
 તારા-પછીથી તે વદી વાણી, પતી મારા તમે નીરખી
 અશક્તિ અંગમાં પુરી, છતાં એ હું ઘણી હરખી. ૨૮૭
 મુને વેદે પીવાડીતી ક્વા કંઈ ઘેનની આજે
 પછીથી શું થયું સુજને, રહ્યું ના ભાન તે આજે. ૨૮૮
 કર્તા-નીખાલશ વાણી તારાની, સુણીને રામશંકર તે
 હવે મનમાં ઘણું હરખ્યો, નથી કંઈ પાપ અંતરતો. ૨૮૯
 રામ-સતી તું છે સહુણીએ, નથી કંઈ દોષ તારામાં
 હતો એ વેદ એવા તો, છતાં ના દોષ તારામાં ૨૯૦
 બીજે હું વેદ લાવું છું, બધું એ દર્દ તે કહાડે
 પ્રીકર ના તું કર બહાલી, બધું એ દર્દ મટાડે. ૨૯૧
 બોલાવ્યો વેદ ત્યાં બીજે, ક્વા કડવી પીવાડી બ્યાં
 થઈ દીન એકમાં સાજી, અકારી એ ક્વાથી ત્યાં. ૨૯૨

રમણુ જે રામશંકરનો, ખરેખર મીત્ર છે ખ્યારે
 પડી જુઠો ઘડી ઘડીએ, થયો તેતો અકારો છે. ૨૯૩
 રમણુ-રમણુ વિચારતો કરતો, પુરો કમખપ્ત હું થાતો
 પડી જુઠો ઘડી ઘડીએ, બધો વિશ્વાસ તો બતો. ૨૯૪
 ઘડું હું ઘાટ કંઈ એવો, કદી પકડાય બે તારા
 મન'વું રામશંકરને, પડે પાસા છતા મારા. ૨૯૫
 અરે તારા તણી સહીઅર, ખરેખર એક છે દેવા
 ફસાવી તેહને ફેડું, કરી હું સ.ધના દેવા. ૨૯૬

અનોખી મીત્ર ફરજ.

કર્તા-ખીજે એક મીત્ર પાતાનો, રમણુ આજ બોલાવ્યો
 જરૂરી કામ વિચારી, જતાં સંદેહ તે આવ્યો. ૨૯૭
 રણુમ-એસાડી પાસને બોલ્યો, રમણુ કહે મીત્ર એ મારા
 ગમે તો હામને દામે, ફસાવી લાવને તારા ૨૯૮
 મળો ને જઈ તમે દેવા, બધો એ ઘાટ બેસાડે
 સીફારસ તેહની લઈને, કરો ચારી જઈ ભાડે. ૨૯૯
 મીત્ર-વધો મીત્ર રમણુનો ત્યાં, શ્રીકર નાના કરો તેની
 અહિંથી બંધને આજે, ખબર તો લઈશ હું તેની. ૩૦૦
 કર્તા-કહીને મીત્ર રમણુનો, જઈ દેવા ગૃહે મળીઓ
 દઈને દામની આશા, બધો એ ઘાટ તો ઘડીઓ. ૩૦૧
 હવે તારા ગૃહે જાતો, ગૃહેના રામજી હોયે
 રમી બરી પળે પાછો, છતાંના દેખતું કાંયે. ૩૦૨

અનુક્રમ એ રીતે ચાલ્યો, ઘણા દીનો રૂઠા રીતે
 પરંતુ રામશંકરને, હવે કંઈ લાગતું ચીતે. ૩૦૩
 ચીકીત્સા રાખતો કંઈએ, પુઠે તારાતણી ફરતો
 જતો કંઈ બાહાર બાબરે, ઓચીતિ આવતો વાગતો. ૩૦૪
 છતાં પકડાય ના તારા, ચતુર એતો ચતુરા છે
 બતાવીને ઘણાં પહાનાં, છુટી જાતી ચતુરા ને. ૩૦૫
 ગયો છે રામશંકર તો, રમણને ઘેર તો વહેલો
 તહાં તો ચાર તારાનો, હતો એ આવીઓ પહેલો. ૩૦૬
 રમણ-સુણે છે રામશંકર તો, છતાં તેને રમણ પૂછે
 કહે તું વાત તારાની, તહાં બીના બનીશું છે ! ૩૦૭
 ચાર-કહે છે ચાર તારાનાં, સુણો ઓ મીત્ર તો મારા
 હમેશાં જાઉં છું હું તો, ગૃહે રમવા હવે તારા. ૩૦૮
 ઘણા દીનો રમ્યો રંગે, શ્રીકરના કાંઈ ધાતીતી
 હવે તેના પતિ કેરી, કફ દષ્ટિ જણાતીતી. ૩૦૯
 છતાં તારા નહિ ડરતી, મુને ડર એજ લાગે છે
 ભીડે તે હામ પણ અબાળા. હવે તો હામ લાગે છે. ૩૧૦
 કયો છે વાયદો કાલે, જવાનો ઘેર તારાને
 યશે ત્યાં શી ગતી મારી, પુછું છું જીવ મારાને. ૩૧૧
 રમણ-રમણલાલે સુણી વાણી, કહ્યું તેને વળી એવું
 ભલે તું ભયજો ભાઈ, મુને કહે જે બન્યું જેવું. ૩૧૨
 કહી સાફ ઉઠ્યો ત્યાંથી, હવે એ ચાર તારાનો
 રામ-વિચારે રામશંકર તો, બધો આ મોઝ તારાનો. ૩૧૩

- જરૂર કાલે હવે લેવો, અને પકડી વળી આને,
કરું હું પાંસરી તારા, ખરા બાણી તણા પ્હાને. ૩૧૪
- કર્તા-ગયો તે ઘેર ઉઠીને, વીતાવી રાત્રી ચીંતાએ
સવારે ઉઠીને બેઠો, ગૃહેથી પ્હારના બાએ. ૩૧૫
- ઉભો છે ચાર તારાનો, દુરેથી દેખતી તારા
નિહાળી રામશંકરને, બોલાવી ના શકી તારા. ૩૧૬
- હવે તે પ્હાર નીકળીને બતાવ્યું આનમાં તેને
જઈ સંડાસમાં પેસો, મૂકીને આવું હું તેને. ૩૧૭
- ગયો તે સાનમાં સમજી, ગયો સંડાસમાં પેસી
ન બાણે કોઈ તેવેથી, છુપી રીતે ગયો બેસી. ૩૧૮
- તારા-હવે તારા ગઈ ઘરમાં, કહે છે રામશંકરને
તમો રસોઈ આચરજો, જઈ સંડાસ અંદરને. ૩૧૯
- કર્તા-ભરોસે રામશંકર તો, જઈ બેઠો રસોડે તો
અહિં તારા હવે હેતે, ગઈ છે ચાર સોડે તો. ૩૨૦
- રમીને ચાર સહ રંગે, હવે તો નીકળી તારા
પણે ચારે થઈ નિર્ભય, ગણ્યા હેતેથી અગીઆરા. ૩૨૧
- ગયો રામશંકર તો, રમણને ઘેર તો સાંજે
અરે ત્યાં ચાર તારાનો, કરી વાતો રહ્યો બોજે. ૩૨૨
- રમણ-રમણે વાત તો પૂછી, અરે એ ચાર તારાનો
કહે તું શું બન્યું આજે, તુને સોગન મારા છે. ૩૨૩
- ચાર-વઘો ત્યાં ચાર તારાનો, પુછો છો તો કહું છું હું
અરેઅર વાચદે ત્યાં તો, બીતાં બીતાં ગયો તો હું. ૩૨૪

પતિ તેનો કતો ભડયો, ભમાવી તેહને પુરો
રસોડે તેહની રાખી, મુને સંડાસમાં પૂર્યો. ૩૨૫

પછી સંડાસને પહાને, મળી મુને ગઈ તારા

પતિની આંખમાં નાંખ્યા, અહાહા ? જીવતા દહાળા. ૩૨૬

રમણ-સુણી હરખ્યો રમણ મનમાં, વળી પૂછ્યું વધારેનું

જવાનું કાલ તારે શું, દીધું શું તેહનું બાનું. ૩૨૭

યાર-વઘો ત્યાં યાર તારાનો, સુણી લે મીત્ર તું મારા

સુમારે બાર વાગ્યાનો, કયો છે વાયદો તારા. ૩૨૮

જવાનો હું જરૂરે તો, અહાહા ? વાયદે પુરે

અરે ના બહિં જો હું તો, જરૂરે તે મરે જરૂરે. ૩૨૯

કર્તા-કહીને એટલું ઉઠ્યો, ગયો છે યાર તારાનો

હવે જો રામજી કેરી, સ્થીતી શી થઈ ખીચારાની. ૩૩૦

રમણલાલે ટકોયો છે, સતીની આ ગતી મારી

અરે ઓ રામશંકર શું ? સતી તારા ઘણી સારી. ૩૩૧

નીચું ઘાલી રહ્યો પોતે, અરેરે રામશંકર તો

ઉઠી સ્ત્રી કૃત્યની જવાળા, બળ્યું દુખેથી અંતર તો. ૩૩૨

સુણીને મીત્રની વાણી, ગયો છે રામશંકર તો

ગૂઢે તે જઈ સુતો પોતે, બળે છે આજ અંતર તો. ૩૩૩

વિચારી તે સુતો ઘરમાં, સવારે તે ઉઠ્યો વહેલો

બધુંએ કર્મ આટોપી, થયો તૈયાર તે પહેલો. ૩૩૪

વખત ત્યાં બાર વાગ્યાનો, થવા આવ્યો અરે ત્યારે

જઈને રામશંકર તો, અરે બેઠો જઈ પહારે. ૩૩૫

- સજી હથીઆરને ખેડો, અરે એ ચાર જોવાને
તહાં તારા ચીસો પાડી, વળી લાગીજ રોવાને. ૩૩૬
- ઉઠીને રામશંકર તો, વળી ઘરમાં જઈ જીવે
પડી તારા ઘસે ચરણો, જીમો પાડી ઘણું રૂવે. ૩૩૭
- અરેરે જીવ આ જાશે. હવે ના આમ રહેવાયે
દવા દારૂ કરો કંઈએ, અરે ના કષ્ટ રહેવાયે. ૩૩૮
- મુને છે પેટની આશા, પડી આ ગર્ભ તો જાશે
અરેરે સાઠ વરસે પણ, નહિ સંતાન શું થાશે. ૩૩૯
- પતિ મારા હવે દોડો, ઇલાજ કોઈ જો હોયે
ખોલાવી લાવજો તેને, ટકે આશા કદી જોયે. ૩૪૦
- અહિંથી હાંક મારોને ગૃહે જો હોય પાડોશજી
કરે આશ્વાસના મારી, પછી જાજો ખીજે તો પણ. ૩૪૧
- રામ-સુણીને રામશંકર તો, કરે વિચાર મન માંહી
જરે વાત આ સાચી, મુકુ પાડોશીને આંહી. ૩૪૨
- અહિં પાડોશીને રાખી, ખીજે હું જાઉં ખોલાવા
ખધી એ વાત સાચી છે, પછી સદેહ શા ખાવા. ૩૪૩
- કતી- ઉભો રહી ખારણું પાતે, પછીથી હાંક મારી છે
સુણી પાડોશની સ્ત્રીએ, વળી વાણી ઉચારી છે. ૩૪૪
- અરે આવી તહાં દોડી, પહેરીને નવી સાડી
જઈ તારા કને ખેડી, વળી તે ઘુંઘટો કાઢી. ૩૪૫
- પછીથી રામશંકર તો, ગયો છે દાઈ ખોલાવા
અહિં પાડોશીને તારા, રમે કાવા અને દાવા. ૩૪૬

- હતો સ્ત્રી વેશમાં પોતે, અરે એ ચાર તારાનો
રમ્યાં છે બેઉ ત્યાં રંગે, તણ વિચાર સારાનો. ૩૪૭
- હવે જ્યાં રામશંકરનો, થયો છે વખ આબ્યાનો
તહાં તો ચાર તારાનો, થયો તૈયાર જાવાનો. ૩૪૮
- રપુચક તે થયો ત્યાંથી, પહેલાં રામશંકરના
હવે ત્યાં રામશંકર તો, બોલાવી દાઈને આબ્યાં. ૩૪૯
- તારા-કરીને ડોળ તારાએ, કહ્યું સાડું થયું મુને
તમારો હાથ છે સારો, પડ્યો છે ફેર તો મુને. ૩૫૦
- દઈ-બુશી દઈઆણુ થઈ બેલી, મને ઈનામ તો આપો
અતિશે પુન્યના તાપે, તમારાં છે બળ્યાં પાપો. ૩૫૧
- કર્તા-દઈ શીરપાવ સારો તો, કરી વિદાય તેને તો
થઈ ફરતી અને હરતી, થયું તું દુખ જેને તો. ૩૫૨
- ખખર કહેવા ગયો સાંજે, રમણને ઘેર ઉલાસે
તહાં તો ચાર તારાનો, હતો બેઠો વળી પાસે. ૩૫૩
- ગયો જ્યાં રામજી ત્યાં તો, રમણે વાત ઉપાડી
કહે તારા ગૃહે જતાં, થયું શું વાત કહે માંડી. ૩૫૪
- ચાર-વઘો ત્યાં ચાર તારાનો, પતિ તારા તણે પાણ
ગયો સ્ત્રી વેશમાં હું તો, થયો તે બોઈને રાજ. ૩૫૫
- પતિને છેતરી કાઢ્યો, અરે દઈઆણુ બોલાવા
અમે રંગે રમ્યાં અહિંયાં, કરી કાવા અને દાવા. ૩૫૬
- બોલાવી દાઈને આવે, પહેલાં હું પડ્યો પથે
પછી તારા તણી તેના, કરી સેવા હશે કથે. ૩૫૭

રમીને આમ રંગેથી, અરે હું આવીએ આંહી
 કહું સાચું ખરેખર આ, જુહું ના લેશ તે માંહી. ૩૫૮
 વળી કાલે જવાનું છે, સમી સાંજે અરે ત્યાં તો
 જઈશું ઘેર તારાને, કસી ના ખીક છે જ્યાં તો. ૩૫૯
 કતી-કહીને આટલું ઉઠ્યો, અરે એ ચાર તારાનો
 ખરેખર રામશંકરને, પતિ જાણે ન તારાનો. ૩૬૦
 રામ-સુણીને રામશંકરને, રૂવાટાં છે થયાં ઉભાં
 અનિશે ઝેરનો વચનો, હવે તારા પર છુટયાં. ૩૬૧
 અરે એ પાપણી નારી, પતિવૃત્ત દાખતી તું તો
 સતીના સંખણી તું તો, પ્રપંચી તું ખરી છું તો. ૩૬૨
 કતી-ગયો છે ઘેર તો રાવે, કહ્યું ના કાંઈ નારીને
 વિતાવી છે નીશા કેમે, બધું રાખ્યું વિચારીને. ૩૬૩
 રામ-કહું છે રામશંકરે, સમી સાંજેજ તારાને
 સુવાહું જાઉં છું આજે. બોલાવ્યો મિત્ર મારાએ. ૩૬૪
 કહીને એટલું આવ્યો, ગયો ફરવા બજારે એ
 કતી-અરે ત્યાં ચાર તારાનો, ખડો આવી થયો ત્યાંએ ૩૬૫
 રમે આ બેઠે જ્યાં જારી, દીઠાં એ રામશંકરે
 હળાહળ કોષ છે વાખ્યો, કયો વિચાર અંતરે. ૩૬૬
 હવે આ બેઠેને ઘરમાં, પુરી સળગાવી દઈ દુતો
 કદીએ નીકળી નાસે, રહું હું બારણે હું તો ૩૬૭
 ફરી વિચાર તે એવો, જઈને આગ મૂકી છે
 બગાડી ઘર હવે હાથે, હયા દીધી જ મૂકી છે. ૩૬૮

વળી ઘર આગળે આવી, અરે સાંકળ દીધી વાસી
 સપાટો આગનો જોઈ, હવે તારા ગઈ ત્રાસી. ૩૬૬
 તારા-વહી ત્યાં અર્ત વાણીથી, અરે એ નાથ મારા છે
 કર્યો શો કાપ તો આજે, અરે શો દોષ દારાનો. ૩૭૦
 બચાવો નાથ દારાને, તમારી કીંકરી હું છું
 ગુના કીધા હજારો તે, બધાએ હું કબુલું છું. ૩૭૧
 અરે એ નાથ ના લેશો, અરે નીહોંષ સ્ત્રી હત્યા
 બચાવો નીકલી મુને, નકામી ના કરો હત્યા. ૩૭૨
 કદી દોષીત હું હોતું, મુને ત્યાગી તમે દેજો
 ભલે કડકા કરી દેજો, ગમે તે દંડ તે દેજો. ૩૭૩
 અરે પણ જીવતી કાઢો, નકામી ના મુને જાણો
 પતિ મારા વિચારોને, મળે ના લ્હાવ કંઈ મારે. ૩૭૪
 કર્તા-સુણી આ રામશંકર ને, દયા છે અંતરે આવી
 ઉઘાડી ખારણું દીધું, બચાવી નારીને લીધી. ૩૭૫
 તારા-અરે એ બહાર નીકળીને, વહી તારા હવે હેતે
 * ગળે કપડાં તણી પેટી, પતિ જો કાઢીએ તો તે. ૩૭૬
 અરે એ પહેરવા આલે, ખીજાં લાવવાં પડશે.
 બળી સાધન ગયાં હાવે, ઘણી અડચણ હવે નડશે. ૩૭૭
 કર્તા-ગળે તો રામશંકરને, ઉતર્યું વેણ તારાનું
 જઈ પેટી લીધી માથે, કહ્યું માનીજ તારાનું. ૩૭૮
 ઉપાડી બહાર તે લાવ્યો, લઈ ત્યાંથી ગયા આઘાં
 અરે ત્યાંથી ગયાં નાસી, બન્યા તે હોય જ્યેમ આઘાં ૩૭૯

હતા પેટી મહી છુપો, અરે એ ચાર તારાનો
 અતિશે ત્રાસથી તેનો, ઉડ્યો જીવડો બિચારાનો. ૩૮૦
 અતિશે તાપના જોરે, છુટ્યો પંસાળ તો તેનો
 અરે તે પેટીને વીંધી. વળી તે ઉતર્યો રેલો. ૩૮૧
 અરે મુખમાં જઈ જોતાં. પડ્યું તે રામશંકરને
 વળી તે સ્વાદમાં ખાડું, વિચારી આપ અંતર તે. ૩૮૨
 રામ૦-કહે છે રામશંકર તો, અરે તારા કહે શું આ ?
 પ્રતાહી કાંઈ ખારો આ, ભર્યો પેટી મહી શું આ. ૩૮૩
 તારા- વહી તારા વિચારીને, પતિ માગ નથી કાંઈ
 હતી જુલાબજળ શીશી, ઢળી તે વીળુ નહિ કાંઈ ૩૮૪
 કતો-અરે એ રામશંકરનો, તબવ્યો વહેમ તારાએ
 મૂઠી એકાંતમાં જઈને, અરે એ પેટી તારાએ. ૩૮૫
 ગયો છે રામશંકર તો, મૂઠી અહિં એકલી તારા
 ઉઘાડી ચારને કાઢ્યો, શુકન જોઈ ઘણા નારા. ૩૮૬
 કયું છે ભરમ બાળીને, અરે હાથે કરી ઘર તો
 અરે તેથીજ તે પોતે, નથી પસ્તાવ તો કરતાં. ૩૮૭
 સવારે ઘર બીજી રાખ્યું, અરે ભાડા તાળું ત્યાં તો
 ગયા છે બેસવા સાંજે, રણુમ આવાશ છે બન્યાં તો. ૩૮૮
 ખરે કૌતક તહાં દીકું, જલાવ્યો ચાર જે ઘરમાં
 દીકો આવી અહિં બેઠો, રમણના આજ તે ઘરમાં. ૩૮૯
 રામ૦-રમણલાલે વળી પૂછ્યું, કહે શું શું બન્યું કાલે ?
 વિગત માંડી કહે મુજને, મળ કેવી પડી કાલે. ૩૯૦

ચાર-ઠહે છે ચાર તારાનો, ગયો ધંધા હેવે ભુલી
 અરે મુજ માટ ઘર બાળ્યું, ગયો એ સુખ હું ભુલી ૩૯૧
 બચાવ્યો પેટીમાં ઘાલી, ઉપાડાવી પતિ માથે
 થયો પેસાળ ત્યાં મારો, ગણ્યું ગુલામજીવ સાથે. ૩૯૨
 હવે ના જાઉં હું ત્યાં તો, મુને પરતાવ ધાયે છે
 સમય એ સાંભરી મુને, હજી કંપારી આવે છે. ૩૯૩

તારા તારાજ કરતાં રામશંકર રામશરણ

કર્તા-સુણી છે રામશંકરે જહાં આ વાત કાંતથી
 જઈને ઘેર તારાનો, કડું હું ધાત હાથેથી. ૩૯૪
 ગયો તે ઘેર ધારીને, ઉતાવળથી જમી લીધું
 પછીથી મારવા તારા, બધું સાધન સજી લીધું. ૩૯૫
 અચાનક રામશંકરને, તહાં ચકરી વળી આવી
 ચીસો કંઈ કારમી પાડે, હવે પહંચી ઘડી આવી. ૩૯૬
 રામ-હવે તો રામશંકરે, બધું જાણી લીધું પહાનું
 મુને આ ઝેર તો લીધું, પુરૂ તેં વેર તો વાળ્યું. ૩૯૭
 અરે ઓ પાપણી નારી, તુને પડશે હવે કીડા
 જશે તું જીવતાં નરકે, થશે એવી તને પીડા. ૩૯૮

પ્રપંચી પ્રતિવૃતાનો અંતકાળ.

કર્તા-ગયો સ્વર્ગે કહી એવું, અરે એ રામશંકર તો
 હવે રહી એકલી તારા, વિચારે આપ અંતર તો. ૩૯૯
 કુકર્મે કંઈ વધી તારા, ઘઈ રોગીષ્ટ પરિણામે

ઘઘ ગરમી તણી આંદી, ગઈ વ્યાપી વળી રામે- ૪૦૦
 પડને લોહી તો વહેતું, સુકોમળ અંગ જે રહેતું
 અતિ ગંધાય દુર્ગંધે, નથી એ દુઃખ સહેવાતું. ૪૦૧
 સડી ગઈ ચામડી સરવે. ગઈ શક્તિ ઉઠ્યા કેરી
 નથી કોઈ આવતું પાસે, ઉજડ તેની ઘઘ શેરી. ૪૦૨
 પોકારી પાણી માગે છે, છતાં ના કોઈ આવે છે
 થયા અન્નવિભુ પણ લાંધા, ન કોઈ કાંઈ આપે છે. ૪૦૩
 અરેરે એવી તારાનો, ગયો જીવ તો વળી નરકે
 પડ્યો છે દેહ તો આંહિ, ગયો જીવ તેહનો નરકે. ૪૦૪
 પડ્યું છે શબ તારાનું, છતાં ના આવતું કોઈ
 અતિ દુર્ગંધથી ત્રાસે, રહે દુરે રહી નોઈ. ૪૦૫
 વિચારો વાચકો મારા, વળી તારા વ્યભિચારે
 લઈ તારા પુરો બદલો, સીધાવી નર્કને દ્વારે. ૪૦૬
 કહે કહલાલકર એવું, કરી અનર્થ આનો ના
 સહુ કો સાર તો લેજો, મુને કો દોષ દેશો ના. ૪૦૭

શ્રીમત રૂ. ૧૫૦૦.૦૦.૦૦૦

શ્રીમત રૂ. ૧૫૦૦.૦૦.૦૦૦

જ સ મ લ ઈ ન રો
અધિકારીઓ

સારસા પેર લા

સારામ સારી લોકી સુદમદ દયા
અમત બિંદુ આશીસ નાડિયાદ

આખા હિંદુસ્તાનમાં જુનામાં જુના અનુભવી કારીગરોને
હાથે તૈયાર થએલો

વગર ઇજાએ વાળ કાઢવા માટે

તાજશાહી સાબુ વાપરો.

તાજશાહી સાબુ-વાપરવાથી આમડી બળતી નથી.

તાજશાહી સાબુ-વાપરવાથી આમડી કાળી પડતી નથી.

તાજશાહી સાબુ-છેલામાં છેલ્લી મુઘરેલી કેશનથી તૈયાર થાય છે.

તાજશાહી સાબુ-ડીનની કેન્સી ડાઘીમાં પેક થાય છે.

તાજશાહી સાબુ-લાખી મુદત મુઘી બગડતા નથી.

તાજશાહી સાબુ-ચુનો, હડતાલનો, બેગ નથી.

તાજશાહી સાબુ-દરેક ઓળે વેચવા માટે ઓળટોની ગરર છે.

તાજશાહી સાબુ-ત્રણ સાબુના બોક્સની કીમત રૂ. ૧) છે.

કેન્સી બાહોબખરો વાચી નકલી-ખીન અનુભવીના હાથથી
તૈયાર થએલો સાબુ ખરીદ કરી ડગાતા ના

મળવાનું છેકાળ -

જે. ગોહડ સ્મીથ એન્ડ સન્સ

પોસ્ટ બોક્ષ નંબર. ૩૨૪ મું. મુંબઈ.

સાળ વરસની સતી આ યાત્રના બદ તમાને જરૂર અતાવશે.

ભાગ ૧ થી ૨૦૩.૧)
(જહુલાલ એન ચોકસી નડીઆદ.)

